Bir
Zamanlar
Türkiye
Mehmet Tevfik

Resmi "Bir Zamanlar Türkiye"
müzik grubu olan,
Null Positiv dinleyerek
tüketilmesi tavsiye edilir.

Resmi "Bir Zamanlar Türkiye"
müzik grubu olan,
Null Positiv dinleyerek
tüketilmesi tavsiye edilir.

Bir Zamanlar Türkiye

"hepsi gerçektir"

Mehmet Tevfik

2021

Hyacinth Bucket'nin hatırasına

Bir Zamanlar Türkiye

Büyük Yarış 1

Da Vinci Şifresi 7

Kont

Esnek Referans Sistemleri

Bukalemun Huzuru

Cinsel Bilgiler

Seri Katil Olmak İsteyenler için Tüyolar

Nasıl Banka Soyulur

Hütçek Tepesi

Orospu Çocukları da Ağlar

Sandıkçının Dönüşü

Leyla Begins

Rise Motherfucker

"The key thing is you can be the only person, your own critic"

Ridley Scott

Büyük Yarış

Bir gün, herhangi bir günden çok da farklı olmayan bir gün, Teksas güneşinden kaçmak için sığındığım bir köprü altında yurda gitmek için otobüs bekliyordum. Herhalde otobüsü kaçıralı çok olmamıştı ki bir türlü gelmiyordu mendebur. Birkaç adım ilerideki Clark Gable'a benzeyen adam biraz beni süzdükten sonra yanıma geldi. Sanki tanıdığı bir yüz görmüştü. Gülümseyerek kaytan bıyığını sıvazladı, nereli olduğumu sordu. "Türk" deyince keyfi yerine geldi. Kore gazisi olduğunu, bizimkilerin iyi savaşçı olduklarını söyledi. Sonra da utana sıkıla, "ama" dedi, "burası da büyük memlekettir". Sanki ben değil de o gurbetteymiş gibi umursamazca, "Biliyorum" demiştim.

Derler ki birisini tanımak istiyorsan onun ne istediğini bilmen gerekir. Ne istediğini bilmen gerekir derken kastedilen bir sokak röportajında üstünkörü söyledikleri veya şu anda güpegündüz sizinle beraberken ne yapmak istediği değil, tatlı bir rüya göreceğini düşünerek koynuna uzandığı gecenin uğursuz bir saatinde kan ter içinde dünyası sarsılarak çığlık çığlığa uyandığında, her şeyini kaybetme pahasına yapmaya çalışacağı, belki de bu yüzden hayatını kaybedeceği şey. Eğer yapamamışsa, dünya bile onun olsa kurumuş dudaklarından gayri ihtiyari dökülecek kelime. İşte, onu bilirsen meleklerin adını bilmek gibidir, o kişinin ciğerini bilirsin derler.

Yani, insanın ruhunun derinliklerindeki arzusu, aklı dünyaya erdikten sonra varlık nedeni neyse, bunun farkında olmasa bile o ona hâkim olur. Bir kere yola düşmeye görsün, çaresizce ona mahkûm, her gün tanıdık şeylere sanki yeni haberlermiş gibi heyecanla bakarak yürür de yürür. Bazıları buna hapis der, oradan kaçmaya çalışır. Bazılarıysa o yolun istediği, başka bir yere çıkacağını düşünerek, ne yaparsa yapsın değiştiremeyeceği o yolda daha coşkun duygularla yürür. Sadece kendisine görünen şeylere bakarak bir sevinir bir üzülür. Mesele yürümek değildir oysa. Yürüyebilmektir.

Tabii, buradan anlamamız gereken diğer şey, insanın varlık nedenini görmezden gelip düzmece şeylerle uğraşabildiğidir. Zaten esnek olup da kendini inkâr edememek işin tabiatına aykırıdır. Esnek olmak bu demektir çünkü. Bu yüzden, ne zaman birisi böyle bir tehlikeden bahsetse, başka birisi soluk bile almadan, omuzunu silkerek hemen cevabı yapıştırır, "Kendine yardım etmeyene Allah yardım etmez".

O zaman da daha zor sorular arar ama insan. Başka olduğunu göstermek, kendisini sorusuzlardan ayırmak ister. Ne garip, insanın olgunlaşması bu başkalıkla başlar, olmasıysa aslında diğerleriyle aynı olduğunu anlamasıyla. Bütün mücadele sorusuzlarla sorulular arasında geçer bu yüzden. Çatık kaşlar, düşünceli yüzlerle paylaşılan bir tanesi zor bir soru gibi gelir önce, "Ne istersin?" Oysa kendim için bir şey istemeyi bırakalı o kadar uzun zaman oldu ki. Can sıkıcı arkadaş toplantılarında sorulan "Mutluluk nedir?" sorusu gibidir. Çok basit olduğu için kimse cevabını bilmez. Her ne kadar insanın aklına ilk önce uzun alışveriş listeleri geliyorsa da şöyle bir çevreme bakınca istenen şeylerin çok çeşitli olmadığını görüyorum. Bir grup kendisini olayların akışından kurtarmak istiyor. Diğer bir grupsa olayların akışının onları arzuladıkları bir yerlere götürmesini. İkisi de altı üstü bir sonraki günün istedikleri gibi geçmesini istiyor.

> *Eğer Ondan bir şey istersen, O veren olur. Sen de alan. Ve asla sonrasızlıkta Onunla birlikte olamazsın.*

Herhangi bir güne daha fazla tahammül edemeyerek ilk defa okuldan kaçtığımda ilkokul üçe gidiyordum. Nedense o yaşta artık kararlarımı kendimin alabileceğine inanmıştım. Bir şeye de inandım mı kimsenin fikrini merak etmem. Hatalarımı kendi başıma keşfetmenin zevkine varmak isterim. Okulda öyle öğretildiğinden olsa gerek tek kişilik bir eylem olamamıştı ama bu kaçış. Önce minik kasabada dikkat çekmeden şehir merkezini nasıl terk edebileceğimizi düşünmüştük. Siegfried'e yol göstermek için kuyruk titreten kuş ortalıkta yoktu ama yakınlardaki ırmak halimize acıyıp bize nasıl kaçabileceğimizi göstermişti.

Onu izleyerek yavaş yavaş olay mahallinden uzaklaştık. Ne de olsa o mahal bizim olaylarımızın mahalli değildi. En azından benim olaylarımın mahalli değildi. Biraz sonra ırmağın yamacında oturup tepeden tepeden artık aşağıda

kalmış olan kasabaya bakıyorduk. Bir şeyleri geride bırakmış olmak ne kadar da heyecanlandırıyordu insanı, kendi dünyasına adım atmak.

Ancak, yanımdakilerin davranışları aslında olay mahalliyle arasına mesafe koyan yegâne kişinin ben olduğumu gösteriyordu. Yetişkinlikte sık yaşayacağım bir his olacaktı yaygın ruh halinin aslında son derece şahsi olduğunu irkilerek farketmek. Diğerleri mahalden uzaklaşmamışlardı. Aksine oraya daha da içli bakarak onu çözmeye çalışıyorlardı. Uzaklaşmak yakınlaşmak amaçlıydı. Çözme çabalarıysa daha önce gördüklerinden, yaşadıklarından ibaretti... maruz kaldıklarından. Hani okumak değiştirir derler ya insanı aynı hesap. Oysa okumak insanı değiştirmez. Sadece bazı şeyleri kolaylaştırır veya zorlaştırır.

İnsanın gördüklerinden, yaşadıklarından ibaret olabilmesi nasıl da içimi ürpertmişti. Bütün hayatımı şekillendirecek olan o dakikalar gizli bir elle beni bir yere doğru itmişti. Öbür türlü görmek istemeyebileceğim şeyleri görmek beni önemli bir kararı olabildiğince erken almaya zorlamıştı.

Biraz yukarımızda, koruluğun hemen girişinin üstünde mavi beyaz kanatlarını alabildiğince açmış süzülen bir doğan vardı. Yırtıcıdan çok sevimli, sakin bir ev hayvanına benzeyen bu kuş bir çığlık atıp beni o tarafa doğru çağırdı. Eski Türklerde doğanların insanları sadece yeni bir şeyler doğarken ziyaret ettikleri düşünülürmüş. Durduğu yerde çemberler çizerken birkaç çığlık daha atarak bana bunu hatırlatan kuşa mesajını aldığımı belli ederek tek kelime etmeden yerimden kalktım. Yanımdakilerle vedalaşmadım. Arkadaşım olmadıklarının farkındaydım. İnsanı heyecanlara sevk ederek kıvrılan yolda ağır ağır yürüyerek yokuşu çıktım. Koruluğun tam girişinde, eski dünyamla yenisi arasındaki sınırdaydım. Bir an geriye dönüp aşağıya doğru baktım. Her şey her zaman nasılsa öyleydi. Bir şeyleri bulalı çok olmuş ve başkasında gönlü olmayan minik kasabada hayat bir ırmak hızında akmaya devam ediyordu. Gözlerimi diğer yana çevirdiğimdeyse bazıları kızıla çalan sararmış yapraklarla bezeli nereye gittiği belli olmayan karanlık bir yol beni bekliyordu. Sanki buna mecburmuşum gibi oraya doğru ilk adımımı attığımda bundan tuhaf bir zevk aldım.

İnsanlar bazı eşiklere doğru daha vakti gelmeden düşüncesizce adım atabilir. Sonları genellikle nahoş olduğu için bunu çocukça bulabiliriz. Ancak, en önemli eşikler de sadece çocukken geçilir. Yoksa ömrümüzün sonuna kadar bizim için ulaşılmaz olurlar. Diğer taraftan, yaşımızın kaç olduğunun bir önemi yoktur. Eğer bir şey aramıyorsak, hayatın bu en zor dönemeçleri bizler için kolayca çözülen bulmacalar gibidir.

Sonraları hep o korulukta gördüğüm şeyin gölgesinde yaşadım. Sandım ki onu tam bulmuşken elimden kaçırdım. Hep onu aradım. Gerçek aşkı bulup küçümseyerek ardımda bıraktım. Kendi başıma bir şeyleri arayıp bulacağımı zannettim. Cennet cehennemden görülüyor olsa gerek, ancak bir gün düşerek kendimi zifiri karanlıkta bulunca, gönlüm alev alev yanarken derin uykumdan uyandım. Efsanelere kanmış, gönülden sevmiştim. Ölüm tehlikesinin tadını arıyor, kavga özlemiyle titriyor, nedensiz yaşamak istiyordum.

Lise yılları, Zonguldak

O gün Zonguldak'ta tipik bir yaz günüydü. Yani serin. Yani bulutlu. Yani dalgalı denizli. İmam pederin arabasını iç etmiş şehrin tek düz yolu olan Yeni Kozlu yolunun hemen başındaki otogara gelmişti. Diğer yarışmacıları bekliyordu. Biraz sonra onlar da geldiler, Kürt Halil ve Ayı Sedat ak koyun kara koyun sorunsalını çözmeye yeminli, sinirli sinirli İmam'ı tahrik ediyorlardı.

"Bununla mı yarışacaksın?"

"Önemli olan boyut değil nasıl kullandığın".

"İyi de sen kullanmasını da bilmiyorsun ki!"

"Birazdan görürsünüz".

İlginç bir mutasyondu Kürt Halil. Bir Kürt'ü Kürt yapan ne varsa onda yoktu. Fırça gibi saçlar arayanlar çok yanılırdı, hüzünlü lülelerle yana taranmış saçları Nazilerin tiksindiği entelektüel Yahudileri hatırlatırdı. Sanki kelmiş gibi neredeyse kulağının üstünden ayrılmış saçlar tükürüklenmiş gibi birbirlerine yapışıktı. Her esen rüzgârla ucuz bir perukmuşçasına hepsi birden dalgalanıyordu.

Yine Allah'ın emri olan esmerlikten de nasibini almamıştı Halil. Herhangi bir fırında benzerlerinin kolayca bulunacağı pembe Lazlar gibi olmasa da beti benzi soluktu. Yediği çiğ köftelerin hakkını vermiyordu.

Ayı Sedat Erdal'ın uzaktan akrabasıydı. Ayı lakabını basket oynarken kırdığı potalar sayesinde kazanmıştı. Çocukluktan beri babasıyla izlediği Pankreas maçları adabının sınırını çizmişti. Ayılık onun için bir hayat tarzıydı. Buna bakmadan cerrah olmak istemesi herkesi dehşete düşürüyordu, o eller hastanın neresine girecek diye kara kara düşündürüyordu. Bu soru hiç aklına gelmezdi Erdal'ın ama derdi ki "Ayılara bakan bir ayı olur, ne olacak?" Ona göre sincaplara bakan doktorun sincap gibi, tilkilere bakan doktorun da tilki gibi olması çok mantıklıydı.

Yarış vakti gelmiş çatmış, konuşmalar kesilmişti. Yüzlerde ciddi bir ifadeyle herkes son hazırlıklarını yapmak için arabasına binmişti. İmam pederin Peugeot 505'e, Kürt Halil pederin Mercedes-Benz 300D'ye, Ayı Sedat da bir arkadaşının onun için pederinden yürüttüğü Audi Quattro S1'e doğru yürüdü. Arabalara bakılsa, birinci çoktan belliydi. Geriye kalıyordu kabiliyet ve zekânın veya deliliğin yaratacağı farklar.

Tabii, bazen belli sonuçlar kaderin bir cilvesi olarak aslında belli olmadıklarını daha işin başında belli ederler. Ancak, belli sonuçları sakız gibi çiğnemeye alışık kişiler başlarına ne gelirse gelsin esrarla kendilerinden geçmiş gibi apaçık olanı bir türlü göremezler. Oysa, her şeyi tarafsız gözlerle dikkatle izleyenler oyun içinde bin türlü oyun görecekti. Yarışın gecesinde görünmez kahraman olan Süavi yarış sonrasında, Ayı Sedat'a ödünç vermek için pederinden yürüttüğü Audi'nin boyasının çizilmesinden dolayı unutamayacağı bir dayak yerken hemen karşıdaki evin balkonundaki Erdal'a tarifsiz hazlar verecek, ritimleri tokat sesleriyle verilen inleyen nağmeler söyleyecekti. Zevkle son bir kahkaha daha atan Erdal, ileride tanıyacağı tüm Süavi'lerin piç çıkacağını bilmeden bilerek, "Hiç sevmem şu iti" diyecekti.

Yarış Yeni Kozlu yolunun iki katı uzunluğundaydı. İki kilometre dümdüz gidecekler, sonra acı bir U dönüşü yapıp yarışın başladığı yere geri geleceklerdi. İkinciye üçüncüye ödül yoktu bu yarışta hayatta olmadığı gibi. Birinci olan o yaştaki erkekler için her şey demek olan itibarın tamamını alıp götürecekti.

Emniyet kemerini takarken düşündü İmam, "Bu yarışı kaybedeceğime kestiririm daha iyi!" Daha sinir sistemine doğrudan bağlanan uzay araçları falan yoktu ama sanki o dak'ka Peugot'la kaynaştı, bir oldu İmam. Eh, ne de olsa niyet her şeyden daha önemli. Değiştiriveriyor gerçeği.

Mercedes-Benz içinde durum farklıydı. "Alman mühendisliği mi kazanamayacak amına koyayım" diye düşünüyor, şimdiden zaferini kutluyordu bizim Kürt. Audi de Alman işiydi Alman işi olmasına da onu küçümsüyordu. Daha Audi Audi olmamıştı zaten. Volkswagen'in gölgesi altında yaşıyordu. Ona yedek parça üretiyordu. Motoru çalıştırdı, bire taktı, pistteki yerini aldı.

Ayı da kendisinin çabalamaması gerektiğini düşünüyordu aynı Kürt gibi. Ailecek zeki olduklarını düşündüklerinden, babasıyla birlikte hazırlanmıştı bu yarışa. Kız kardeşiyle annesi, hatta babaannesi bile el atmıştı onu büyük güne hazırlamak için. "Diğerleri solo takılıyor erkeklik hesabı, takım çalışması yaparak yeneceğim onları" diye düşünerek güldü. Göbeği titremiyordu. Zaten göbeği hiçbir zaman titremezdi Ayı Sedat'ın gülerken. Çünkü hiçbir zaman gerçekten gülmezdi. Bir şeylerin pis kokusunu alırdı ne zaman ona baksa Erdal. Bu akrabasını hiç sevmezdi. "Something's rotten in the state of fucking Zonguldak" derdi gözlerini kısarken.

Zonguldak'ın gri güneşinin ışıklarına aldanan üç araç otogarın hemen yanındaki trafik ışıklarının altında yan yana diziliyor. Yoldan gelen geçen yok. Cumartesi'nin erken saati, terkedilmiş kovboy kasabası gibi ortalık. Zaten küçücük şehirde kim olacak ki bu saatte burada? Solda tamponunun bir tarafı kopuk gri Peugot, onun hemen yanında ishal olmuş çocuk kakası renginde yeşil Mercedes, en sağda da "Can yakarım" dercesine üzerleri kapaklarla kapatılmış sis lambalarıyla petrol mavisi Audi. Bir Jaguar'a daha çok yakışacak pofuduk döşemelerinin kontrast yaratan bordo rengi tüyleri diken diken ediyor. Daha fazla dayanamıyorlar. Motor sesleri birbirine karışıyor. Birisi önce birkaç kez öksürüp inliyor, diğeri homurdanıyor küfrediyor homurdanıyor, ötekiyse direksiyon başındakinin aksine birazdan olacakları çoktan kabul etmiş, sanki içten içe ağlıyor.

Nefesler tutulmuş, vücutlar gergin ama bütün konsantrasyonları bir anda bozuluyor. Belki da tam o anda belli oluyor işte yarışın sonucu, İmam radyoyu açtığında.

I'm all out of hope

One more bad break

Could bring a fall[i]

Önemsediklerini önemsemeyen tavrının diğerlerinde yarattığı şaşkınlığı lehine kullanıp tekerlekleri çıldırmışçasına titreten el frenini parmaklarından boşalan sapanın lastiği gibi birden bıraktı. Tartışmasız kırk elli metre fark attı. Karşıdan gelen yoktu, sola dönüp onu yutarak yolun ortasına daldı. Halil'le Sedat bir an ne yapacaklarını bilemediler. Öylesi için götleri yoktu, sike sike sağdan devam ettiler.

Aklından hiçbir şey geçmiyordu kazanmaktan başka İmam'ın. Dudakları sert bir ifadeyle kapanmış sadece yaklaşan zaferin tat vermemesinden korkuyordu. Yıllardır çalışıp çabalıyordu, pederin mesleğini devam ettirmek istiyordu ama olmuyordu işte. Eşit ağırlıklı diye bir bok çıkarmışlardı üniversite sınavında. Onun da basmıyordu kafası matematiğe, Erdal gibi değildi. Herkese tavır koyar, laf sokardı ama severdi Erdal'ı. Açık konuşacak bir ruh halindeyse hep aynı şeyi söylerdi, "Bizim sadece düşündüklerimizi sen yapıyorsun". Anlamak yetmiyordu tabii, bu yüzden düşünmenin ötesine geçemiyordu.

Gaz pedalını kökledi son vitesteydi. "Duramam, dönemem" demiyordu. Yüzlerinin feri atmıştı Halil'le Sedat'ın, "Bu ibne kaza yapacak" diyorlardı.

Hiçbir şey olmadı en başta. Tereyağından kıl çıkarır gibi döndü, ikinci etaba başladı İmam. Onun arkasından daha dikkatli, kazanamamaktan çok onunla aralarına gereken mesafeyi koyamayıp zincirleme kaza yapmaktan korkarak önce Halil döndü sonra da Sedat.

Birinde bir acayiplik olduğunu anlamanın en kolay yolu suyun akışına karşı aldığı tavra bakmaktır. Acayiplik mutlaka kötü bir şey değil tabii buradaki gibi. İmam gidiş yolunu takla atmayı göze alarak dönüş yolu yapmış, işin daha kolayı varken diğer yola girmemişti. Araları çok açılmıştı. Görünen o ki bu yarışı İmam kazanacaktı.

Beklenmeyen bir şey oldu ama birden, yolun ortasına doğru deminden beri görmezden geldikleri ikinci trafik ışığı yandı aniden. Karşıdaki otogara geçmek isteyen bir otobüs vardı. Duracaktı mecburen, otobüsün içinden geçecek hali yoktu İmam'ın. O birkaç dakika yetti işte kazananı kaybedeni eşitlemeye. Dönüş yolunun yarısında bu yarış bir daha başlayacaktı. Arabayı çok zorlamıştı İmam, hararet ibresi "Bu kadar yeter" demeye hazırlanıyordu. Mercedes'le Audi'de tık yok. Onu kolayca ezeceklerdi. Kafayı çalıştırıp, bir çare düşünmeliydi çabuk. Bir hınzırlık etmeliydi, yoksa gidecekti elden bu yarış!

Mercedes'le Audi onu aynı anda geçince anladı ne yapması gerektiğini, öne doğru savrulan arabayı ulumasına aldırmadan doğrudan ikiye taktı. Boşalan tekerlekler asfaltı yalayıp yutup tekrar onu yarışın başına attı. Bu yetmedi ama İmam'a, fark atması lazımdı. Hayatının en büyük kararını alması bir saniye bile sürmedi. Vitesi üçe takıp vahşice otogarın içine doğru direksiyonu kırdığında iki kişi savrulmuş, bir kişiyse kafasıyla tekerleri hoplattıktan sonra olduğu yerde kalmıştı. Savrulanlar yaşlı bir adamla öğrenciye benzeyen gençten birisi. Adamın bacakları fizik kurallarına göre mümkün olmayan bir şekilde katlanmış ama sanki bu durumu içselleştirmiş öylece duruyor, her şeyi içselleştiren o zamanın büyükleri gibi. İnilti yok. Gençse toparlanmış bile. Yere saçılan eşyalarını önemsemiyor. Yaşlı adamın başına gidip hayatta mı değil mi anlamaya çalışıyor. Hayatta! Bacaklarda kırıklar var tabii. Orası kesin.

Durmuyor İmam. Otogarın diğer kapısında bitiyor yarış. Sert bir sol çekip vitesi düşürüyor. Tam başlangıç çizgisinin üzerinde duruyor. Açık ara önde. Sonunda bir birincilik onun. Kara büyüyü çözmüş bir kere, neyse bedeli ödemeye çoktan razı. Halk ona doğru koşarken, olduğu yerde durup onları bekliyor. Bugün büyük gün… imkânsızı deneyip kaybetmenin de şanı var Türklükte ama kazanan o bugün, bak şu Allah'ın işine.

Uzaktan görüyor yaşlı adam karga tulumba bir yere taşınıyor. Genç toparlanmış bile. Yalnız, üzerinden geçtiği… hareketsiz. Ufak tefek de bir şey... bir çocuk olabilir mi? O zaman kahrından ölür işte. Çocuk değilse... sikine kadar yolu var. Onu kabul etmiş zaten baştan. "Çocuksa affetsin Allah" diyerek üzerindeki kurukafası acı acı gülümseyen Zippo'sunu kelebek gibi şaklatarak son sigarasını yakıyor.

Da Vinci Şifresi

“Dostum seni mahvederim”.

Az önce şen şakrak kahkahaların duyulduğu ev birden ölüm sessizliğine bürünüyor ta ki beklenmedik birisi kapının zilini çalana kadar, “Cik cik cik cik… cik cik cik cik”.

Kapıyla ilgilenen yok ama bu beklenmedik istek birkaç saniye sonra tekrarlanıyor, “Cik cik cik cik… cik cik cik cik”.

Baktı kapıyı açan olmayacak, mahvedilmekle tehdit edilen terliklerini şıkırdata şıkırdata kapıya doğru gidip apartmanın sokak kapısını açtı, “Dıııt”. Kız arkadaşının geldiğini görünce gergin bir refleksle iki elini kalçasına dayayıp, “Biriniz çay koysun”.

“Meşgulüm”.

“Ne işin var?”

Kızın gözünün içine manalı manalı bakarak, “Otuz bir çekcem”.

Ne alakaysa birden bu Zeki Müren gibi konuşan erkeklerin arasında kalmak, ne kadar imkânsız olsa da tecavüz edilme ihtimali korkutuyor kızı. “Fazla kalmamalıyım burada, yoksa siker beni bunlar” diye düşünüyor. İnsan üzerinden atamıyor tabii binlerce yıllık şartlanmayı. Kadınların korkusu o istemeden yapılmak, erkeklerinse Kezban’ı başkasının yapması. Yine de bu sefer içi rahat olmalıydı aslında, zaten onun için gelmedin mi yavrum? Nedense ihtimalin sıfır olduğu yerler çok ürkütür de yüzde doksan dokuz olduğu yerler rahatlatır bazılarını. İşleyen bir dünya olsun da nasıl işlerse işlesin, bana uyar hesabı… Oysa bir bilse insan, hayatın kuralı öyle basit ki. Aklına ne geliyorsa aksini yap, hep muvaffak olursun, doğruyu hep bilirsin bu hayatta!

Herkes o günlük vazifesini tamamlamış gibi odalara çekiliyor. Anlaşılan birisinde çay içiliyor, birisinde ders çalışılıyor, birisinde sikiş var. Otuz bir çekeceğini söyleyerek sinir tellerini geren düşünceli düşünceli pis sakalını sıvazlıyor… başka bir yerde olmalıymış gibi etrafına tiksinerek bakarak yine balkona çıkmış, bir eliyle sivrisineklerle hipnotize olmuş kedinin ensesini kaşıyor, diğer eliyleyse ne zaman soğuyacağını bilemediği çaydan bir yudum alıp dudaklarını yakıyor... bir yudum alıp dudaklarını yakıyor. Erdal’ın hediye ettiği bir kaset çalıyor teypte, uzaklardan esen bir Hint rüzgarına artık nasıl olduysa sanki orada doğmuş büyümüş gibi uyan, Erdal’ın ileride tanışacağı üstadının tıpa tıp aynısı ama onun gibi İrlandalı değil İngiliz olan birisinin elindeki akustik gitar her notanın kendi başına mühim ve yeterli olduğunu göstermek istercesine mini minnacık adımlar atılarak çalınıyor. Etrafındaki keman, tabla ve gatam pür dikkat… gergin… kan ter içinde ona ne zaman ne karşılık verebileceklerini düşünerek müziğin tadını çıkaramıyorlar. Kendi anlarını bekliyorlar.

“Cik cik cik cik… cik cik cik cik”.

Orospuya dönmüş gibi kendisiyle kimin ilgileneceğini umursamadan, “Kimine parasıyla”… “Kimine duasıyla” der gibi bir daha ötüyor zil.

“Cik cik cik cik… cik cik cik cik”.

“Hay amına koyayım fukaralığın!”

Öylesine yavaş yürüyor ki kapıya doğru zili çalan insan olsa siktirip gider. Gitmiyor ama o da verdiği rahatsızlığın tadını tam alamamış gibi bir daha çalıyor, “Cik cik cik cik… cik cik cik cik”… ve başkası değil, sıcak gülümsemesiyle Erdal kapıda, “Oğlum, kapıyı açsana”.

Saniyeler süren bir hoşbeş, güncel durumu anlatan bir bakış ve sonra hiçbir şeyi umursamayarak tek oksijeni bol alana kaçış. Hiç konuşmadan küllü kahverengili kara kedinin hemen sağına, balkonun ortasına oturuyor Erdal, "N'aber Pisuk? Nasıl bu seferki rekolte?"

Hani bazıları çiçekleriyle konuşur ya o hesap. Erdal da hayvanlarla konuşur. Kendini onlardan birisi olarak gördüğünden olsa gerek, ne dediklerini anlar bir şekilde. Çenesinin altına çember olmuş işaret parmağını koyup hafifçe kaşıyor ama ters ters bakıyor kedi. Sonra yine bir sivrisineğe kilitlenip gözlerini bile çevirmeden parmağa patisiyle iki kere çakıyor. Bak "Siktir git" diyor işte kedi.

Daha küçücük çocukken belli olur hasımlar. Birilerinin geleceklerinin onda olduğunu düşüncesiyle orgazm titremeleri yaşayarak baktıkları çocuk tükenmeyen bir enerjiyle Lego parçalarını bir araya getirirken… ona daha önce böyle bir salak görmemiş gibi yadırgayarak bakan diğeri onun hasmıdır. Hatta sadece hasmı değildir, onun bin bir maceradan sonra bir ihtimal varabileceği kıyıların hiçbir çaba sarf etmeden sakini olmuş peygamberidir.

Biri ömür boyu arar. Diğeriyse hiçbir şey aramaz. İyiyle kötünün bitmeyen kavgasıdır bu.

Her kim yaptığının yanlış bir şey olduğunu bilirse, gözlerini kaçırır bunu işaret edenlerden. Görmemek yaşamak onun için. Ne olursa olsun yoluna devam etmek… Hiçbir şey olmamış gibi asla ve asla durmamak… Bir dursa ne olacağını bildiğinden, durmamak, uyanmamak o derin uykulardan. Tek dilediği şey bu dosdoğru yürürken eğri büğrü yollarda. Görülenlerin, duyulanların, yaşananların öyle değil böyle, bambaşka bir şeyler olduğunu anlat. Aydınlat. Bilinçlendir. Bilinçsizce yaşa. Budur cezan senin. İşte böylesine esaslı bir meseledir bir yere vardığını görmek… işaret edilenleri işaret edenlerden ayırt edebilmek. Duyularla bu işlerin bitmediğini duyular olmaksızın olunamayacağıyla birlikte anlamak.

Anlamak… belki de yanlış anlaşılanlara odaklanarak mümkün. Hani Sofistler için inançlılar alay konusu ya o hesap. Karşılarındaki kişilere onların cahiliye döneminde olduklarını düşünerek baktıklarında "Dostum, çok saçma şeyler bunlar" deyişleri var ya… işte, öyle şeyler geliyor insanın aklına. Kaçış yok sanki yargılardan. Kaçış olmayınca doğru gibi geliyor insana pek çok şey. İçinden "Dostum, çok saçma şeyler bunlar" demek geçiyor. Demek ki başka bir şey daha var aslında. Ancak kaçmıyorsak görebileceğimiz bir şey. Demek ki mevzunun önemli kısmı burası değil.

Hayata çözülecek problemler yumağı olarak bakarsanız her önemsiz şeyi… herhangi bir şeyi kendi minik dünyanızın sınırları içinde anlamlandırdığınızda bir şey yaptığınızı sanırsınız. Oysa bir şey yapmamışsınızdır. Elinizde bundan başka bir şey yoksa kaçınılmaz tabii, her şeyi buna göre ölçer biçersiniz, anlamlandırırsınız. Ne yerde ne de gökte ölçülüp biçilemeyecek, ufkunuzun sınırları dahilinde anlamlandırılamayacak bir şey yok diye düşünürsünüz. Aklınızdan topyekûn yanlış olduğunuz geçmez. Hep yanlış yerde, yanlış zamanda, yanlış kişilerle beraber olduğunuzu düşünürsünüz. Oysa yanlış yer, yanlış zaman, yanlış kişi yoktur. Yer, zaman ve kişi her zaman doğrudur. Yalnızca siz… siz yanlış olabilirsiniz.

Her akşam güneşin ışıkları titreyerek dans etmeye başladığında vazifemi hatırlar, çabucak genel duruma şöyle bir bakardım. Yardıma ihtiyacım olmaz, her şeyden benden sorulurdu. Birkaç bakir mum, bir yarım, bir çeyrek, hesabımı ona göre yapardım. Eğer "geçmez bu gece kolay kolay arkadaş" dersem önce küfrü basar, sonra da o dükkânın yolunu tutardım. Suratında meymenet olmayan o herifi hiç sevmezdim ama minicik kasaba işte, eli yüzü düzgün mum bir tek onda olurdu. Dükkanla sahibi birbirinden ayrı görülmezdi o zamanlar, biri neyse diğeri de aynen o olurdu.

Hepsi aynıymış gibi yan yana atılırdı bütün mumlar ama bilirdim, iyilerini bulmak keskin göz, hassas burun ve "Ne alacaksan al ve bir an önce siktir ol git" dercesine başına dikilen koca göbekli kıllı kollu devasa elli pis sakallı dağınık yağlı saçlı azmanı görmezden gelmeyi sağlayacak çelik gibi sinirler gerektirirdi. Öyle korkup çekinecek göz yoktu ama bende. Hiç umursamaz işime devam ederdim ta ki küfrü bastırıp başkasının başına bela edene kadar o mendeburu.

Ne korkacaktım ki? Daha altı yedi yaşında altmış yetmiş yaşındaymış gibi sokaklarında gezdiğim kasabaydı burası. İtibarım büyüktü. Avcumun içi gibi bilirdim her yanını. Keyfimi yerine getiren iki şey olurdu. Birincisi bir söz verip tutmak, bana insanın ilk vazifesi gibi gelirdi. Diğeriyse, memleketi ardı arkası kesilmeyen deneylerime maruz bırakmak... Sanki tek başıma Mars'a falan gitmişim de numune toplamam gerekiyordu. Başkaları çene çalacak birilerini bulmayı umarken, tek başına takılmak canımı sıkmazdı. Aksine, bu durumdan tarif edilemeyecek kadar memnun en olmadık yerlere gider, en küçüğü benden yirmi otuz yaş büyük arkadaşlarıma takılır, doyasıya eğlenirdim.

Tuhaf bir biçimde çocukların dünyası beni zerre kadar çekmezdi. Zaten, düşününce, kendi klasmanımda arkadaşım yoktu. Yok, yanlış anlamayın, sağımda solumda birileri vardı muhakkak da onlara hiçbir zaman hikâyelerimin kahramanı olarak bakmazdım. Bir kiraz ağacı olabilirdi hikâyelerimin kahramanı, bir kedi, bir kertenkele, bir kuş olabilirdi ama insan, hele bu tatsız tuzsuz yerden bitmeler... olamazdı. Truman Show aksiydi yani vaziyetim. Sanki bir gün canım sıkılmış ve başka bir galaksiden gelerek, simülasyon amaçlı olarak bu kasabayı ben kurmuştum. Herkesi her an izlerdim ama bundan bir Allah'ın kulunun haberi olmazdı. Kim bilir, belki de bu yüzden, askerdeyken girdiğim karakter analizi testinin sonucu olan şemayı daha önce hiç böyle bir şey görmemişçesine, "Ne biçim bir ego bu" diye homurdanarak anlamaya çalışan komutan benim için yeni bir haber değildi.

Başarım saniyelere bağlıymış gibi hızlı hareket edip hemen kararımı verir, "iki orta uzunlukta orta kalınlıktaki mumu ve uçlarında farklı renklerde toplar olan toplu iğneleri" cebe atardım. İğnelerin uçlarındaki topların renklerindeki farklılık göz zevkimi pekiştirmek içindi. Yoksa yaradıkları bir iş yoktu.

Akşam yemekleri hep birlikte yenirdi o zamanlar. Pek de konuşma olmazdı ama, aslında yapayalnızlarmış gibi herkesin aklında başka şeyler olurdu. Çocukların erken yatması tekrar gündeme getirilerek değiştirilemeyecek bir tabu olduğu için yemek sonrasındaki o birkaç saati çok iyi değerlendirirdim. İlginç... herkese normal geliyordu demek ki mumlara çeşitli işkenceler yaparak sanatımı icra etmem... Seyirci çekmiyordu. Daha o zamanda bile çok projem vardı yani, ama şimdiki kadar serbest çalışmazdım o zamanlar. Henüz yaşamak için daha kıvrak olmam gerektiğinin farkında değildim.

Bu projelerin biri, belki de en birincisi mumdan bir at yapmaktı. Düşünsenize, elektrik yok, daha sonra bakılacak notlar alabilmek için kullanılabilecek video kayıt cihazı yok. Zaten video... televizyon desen birkaç saatlik siyah beyaz bir gölge oyunu... yurttan sesler... Karadeniz'in şirin... (olmayan) bir kasabasında açılan yeni bir banka şubesinin haberi... birkaç vurulan sağcı... birkaç vurulan solcu... onun bilmemneleri... bunun bilmemneleri... şunun bilmemneleri... ve bütün bu curcunanın bir yerinde aniden belirip tadına varamadan kaybolan Da Vinci'nin hayatından kesitler... Sonrasında evdeki kütüphanede bulunan resimleri... ve onlara bakarak geçirilen saatler üstüne saatler üstüne saatler üstüne saatler...

Mona Lisa tamamen anlamsız gelmişti bana Botticelli'nin Venüs'ünü bilince ama ağzım açık belki de yarım saat baktığım mumdan yaptığı o atı unutamazdım. Resmine dokunarak sırrına ermek isterdim ama ser verip sır vermezdi bir türlü. Düşünülenin aksine aslında gövdesi daha kolay yapılır atın. En zor yeriyse burnudur. "Dümdüz, neresi zor?" dediğinizi duyar gibiyim ama ata karakterini veren, onu o at değil bu at yapan şey, burun deliklerinin şeklidir. Onun da güzelini yapmak ölesiye zordur... hele bir gözünüz saatte, yatmadan önce ne kadar vaktinizin kaldığını hesaplamaya çalışıyorsa, oraya buraya damlayan mumlar size isyan etmeye başlamışken. Yine de şükretmek lazım, herhalde büyüyüp de küçülmüş kabul edilen bir velettik ki kimse "Ulan, bu yangın çıkaracak" diye kimse beni gözetlemez, deneylerimi engellemezdi. Normal dışı anlar böylece mümkün hale gelirdi.

Normal dışı anlar... insanın kim olduğunu anladığı anlardır. Diğer anlar sizi yavaş yavaş uyutmak için vardır... küçültmek için... Normal anlarla çevrelenmiş birisi uzaktan bana baksa, aklından geçecek şeyler benim aklımdan geçmezdi. "Heykeltıraş olacağım" diye düşünmezdim mesela. "Şimdi burada bir at olsa da binsem" de demezdim. Hedefsiz bir sevgiydi içimdeki daha sonraki tüm sevgilerim gibi. "Böyle yaşanır zaten. Başka türlü yaşanmaz ki" der gibi hedefsiz yaşardım. Herkesin bulmaya çalıştığı, kimsenin üzerinde neresinden başlayacağını bilemediği için konuşamadığı, ifşa olmasından ölesiye korktuğu bir şey neden benim için bu kadar açıktı? Neden beni hiç korkutmazdı?

Dünya gözlerimin önünde akıyor. Ona öylesine yabancıyım. Sanki herkes uyuyor, bir ben uyanığım. Evdeyim.

"Farz edelim bir kara böcek şu tarafa doğru gidiyor. Düşünüyor ki oraya gidince bir şey olacak..."

“Ne biliyorsun ki öyle düşündüğünü? Belki de dini bir ayin bu. Belki ta şuraya kadar gidip sonra gerisin geri dönecek. İbadetini yerine getirecek.”

“Belki… belki!”

Belki sadece benle biz arasındaki bir mücadeledir hayat. İkisinin arasındaki sınırsa… ölüm korkusu. Yine de aslında bir neden değil, sonuçtur bu. Öyleyse tek bir cümleye sığdırabilirim artık her şeyi. “Değersizlik hissi döndürüyor dünyayı değerlilik hissi değil”. Daha da kötüsü, değerin verildiği düşüncesi var herkesin aklında. Onun öylece canlandırılmayı beklediği hiç düşünülmüyor. Elimizi değdirebileceğimiz her şeyi çirkinlik var etmiş. Gidebileceğimiz her yerde bizi çirkinlik bekliyor. Her şey bizim de çirkin olmamızı istiyor. Delilik gerekiyor bu yüzden dünyaya, kabalık gerekiyor, göt gerekiyor.

Sadece insan elinin yaratabileceği bir çirkinliğe sahip olan odacık içine düştüler birer birer. Kirin insanların, insanların kirin bir parçası olduğu, sadece çıkmaz sokakların ahbap olduğu türden bir karanlıktı onlarınki. Yanakları, şortunun altından terliğinin üstünden görülen bacakları, kolları, parmakları, gerdanı tombul tombul olan keçi sakalını kaşıdıktan sonra, “Ben hiç korona olmadım mesela” dedi. Bir eliyle içkinin vücudunun içindeki hareketini gösterircesine göğsüne yukarıdan aşağıya doğru dikey bir çizik attı, “Alkol temizliyor”. Daha sonra, derin bilgi geldi, “Bu Tayyippp”… türkücüler gibi sessiz harfleri uzatabilme kabiliyeti vardı. “Bu Tayyippp… bun… uuu… halk… a söylemedi”.

İtaat emreden gözler nar ekşisi bir tebessümle kendisine döndüğünde gırtlağını temizleyip bir sigara daha yaktı. Dizinin biri birkaç kere titredi, durdu, kalktı. Titredi, durdu, kalktı. Bir şeylerin bilmemnesi olmaya mahkûm beyin kimyalarını yönetmek tek çareleri. Bir şey söylemeden, yapmadan, elini bile kaldırmadan kim alfa buralarda sorunsalını ebediyen çözmek herkese nasip olmuyor bu hayatta.

Topluluğun içinde bir anormallik gibi duran amcaoğlu sigara dumanı üreticilerinin keyifli uyuşukluklarının bitmesine az kaldığını, alkol saatinin geldiğini görebiliyordu. Alkol saati… varlık nedeni olan saat. Circular dependency… bir Türk klasiği. Alkol onlara tabi. Onlar alkole. Az veya çok… zevk alarak köle olmak böyle bir şey. Bıkmadan usanmadan kaçmak, vücudunu aldığı cezaların haritası yaparak yakınmak yüksünmek… başka türlü bir şey. Mezara girerken bile, o son anda, hâlâ bir sonraki adıma kafayı… takmak… hayat takarken sana.

Ruhları köle bazılarının, bedenleri terbiyeye muhtaç. Bedeni köle bazılarının, ruhları özgür… özgür doğanların.

Size o anda yaptığınız şeyleri unutturacak kadar güzel gelen bir yerin… ortasında bir yerlerde, yani onun içinde, onun bir parçası olarak durun. Zamanı… unutacak kadar bekleyin. Öyle ki saat kaç bilmiyorsunuzdur, merak da etmiyorsunuzdur. Saatin kaç olduğunun size yaptıracağı şeylerle aranıza bunun sonuçlarını önemsemeksizin mesafe koymuşsunuzdur. Eğer bunu yapmayı becerirseniz… kendinize sorun, “kendiniz için istediğiniz bir şey var mıdır?” diye.

Eğer hâlâ varsa geldiğiniz yere geri dönün. Oraya aitsiniz. Eğer yoksa, bir şey yapmanıza gerek yoktur. Özgürsünüz.

Tarkovsky’nin “Kurban” adlı filminde, daha en başlarda suratımızın ortasına sokulan ve sonra da “Salaksınız, anlamamışsınızdır siz” dercesine son bir kez daha gösterilen, filmle ne alakası olduğunu eleştirmenlerin asla anlamadığı ama anlamı sıradan halk için çok açık olan bir Leonardo Da Vinci resmi vardır, “Akil Adamların Hayranlığı”. Eğer resmin ortasına doğru bakarsanız orada Meryem Ana’yla daha doğalı çok olmamış küçük İsa’yı görürsünüz. Gördüklerinize bir mucizeye bakarmış gibi bakarsanız, bu sizi hemen yanlış bir sokağa sokmaz ama görmekte olduğunuzu nesnelleştirdikçe (yüzünüzde derin bir bilgiyi ifşa ediyormuş gibi bir ifade belirdikçe) bir yolunu bulup yine de o sokağa

girer, bunu yaptığınızdan çok memnun yolunuzu kaybedersiniz. Oysa hemen Meryem'in üstüne baksanız, orada bir ağaç göreceksiniz, onun sağında da size gücün asıl nerede olduğunu işaret eden şahlanmış bir at… Tabii, bu önemsiz gelip gözlerinizi meşgul etmezse, sadece Meryem'in sağında solunda eğilip bükülenleri göreceksiniz. Resme bakmadan önce görmeyi beklediğiniz / arzuladığınız şey her neyse onu görerek bu olay mahallinden de sanki hiçbir şey olmamış gibi 'intact' ayrılacaksınız.

Böyledir, kendini hasbelkader bulduğu yerlerin ona asla bulaşmadığı, hayatını kendisini muhafaza etmeye adamış insanlar. Ne var ki, şakacı Leonardo anlamın verildiğini düşünenlerle alındığını düşünenler arasındaki uçurumu gösteriyor bu resminde. Bir tarafta ak sakallarını sıvazlamaya bile yeltenemeden yerlere kapanmış… doğruyu bulmuş… eğriyi doğruyu her zaman bilen… our biological bilmemne… zeki tayfa, diğer taraftaysa sadece var olmakla alınan, zeki bir el değdiği zaman solan bir bilgeliğin narin güzelliği. Bir ağaç gibi herhangi bir yere kök salıp ateşten korkmadan serpilen, her önüne gelene kendisini esirgemeden veren, korkmadan seven, ölmekle yaşamak arasında büyük bir çelişki görmeyen varlık anlayışı. Tarkovsky daha sonraları pek çoklarına anlaşılmaz gelen bu filmini nasıl da kolayca özetliyor. Filmin ilerideki sahnelerinden birinde dendiği gibi "Maria'yla seviş. Bak her şey nasıl düzelecek o zaman."

Yığınları… keyifli uyuşukluğu hayat sananları… yönetmenin sadece bir yolu vardır. Onların kendilerini yönetmelerine imkân verirsin. Hayatlarının yönetilebilir olduğu hissini güçlendirirsin. Bir an bundan vazgeçseler her şeyi olduğu gibi görürler ama güçlü bir uyuşturucu bu. Her şey bitmişken, bunun aksine inanmak istemeyenleri hiçbir şeyin bitmediğine dair düşlerini alevlendirerek harcarsın. Kimi kırılgan hayatının ortasında bir yerlerde gençlik yıllarına muhteşem bir dönüş yaptığını düşünür, kimi eylem adamı olduğuna inanarak yıllar boyunca altı üstü köle veya daha beteri olur. Zevk almaya başlar. Sorsan, hep aksini yapmaktadır. Buna gönülden inanır. Yığınlar… kendi kendilerini imha etmeye bayılır.

Yığınlar akıldan çok bahseder ama akılla bağını kötü bir travmayla koparmış güçlü birkaç duyguya indirgenebilir. Yığınlar aynı yalanı her gün ibadet yaparcasına hem kendilerine hem benzerlerine hem de benzemezlerine tekrarlar dururlar. Bu beyaz gürültü onları kuşatır, bir annenin bebeğini beşikte sallaması gibi rahatlatır… uyutur. Yanılmamakta… Kaybetmemekte… oldukları düşüncesinin yarattığı şehvetle sızarlar. Yığınlar video çağına koşulmuştur. Televizyon çocuklarıdır hepsi. Kitap bile okusalar aslında onu seyretmektedirler. Kelimeler onlar için başı sonu olmayan, sadece arzularına göre birleştirilmesi gereken oyuncaklardır. Yığınlar gördüklerine inanırlar. Görmedikleri, yaşamadıkları, bilmedikleri şeyler onlar için ulaşılmazdır. Asla tasarruflarının bir parçası olamazlar. Bu yüzden, lumpen doğanlar lumpen, hırsız doğanlar hırsız, pezevenk doğanlar pezevenk, orospu doğanlar orospu, katil doğanlar katil olarak kalır. Oysa, ne olduğunu değiştirebilendir insan. Kendinden başkalarını anlayabilen, kendinden başkalarını umursayabilendir insan. Kendini kafasına takmadan yaşayabilen… Yığınlar hayallerindeki benlerini andıranlara tapar. Yapmak istediklerini, arzuladıklarını onun üzerinden yapar. Utandıklarını, gizlemek istediklerini onunla gizler. Onun yokluğunda ruhsal bir boşluk yaşar, sönümlenir yığınlar. Yığınların dünyasında dereceler olmaz. Her şey onlar için ak ve kara gibi açık, nettir. Bu açıklığa, netliğe itiraz edenleri hasım görür, aşağılar yığınlar. Açıklık, netlik rahatlatır. Aksi göt ister de ondan. Götleri yoktur. Her şeyleri vardır ama götsüzdür yığınlar. Yığınlar mucizelere bayılır. Hayalleri onlar için yegâne gerçektir. Gerçekse nahoş. Bütün varlığıyla haykırır yığınlar, "Hayır! O gerçek değil! Bu gerçek!" Yığınlar… hem komedi hem de tragedya.

İlginçtir, hakikat kendisini bana hep ben onu aramazken göstermeyi seçer. Sanki ona yüz vermememe dayanamaz, ilgime muhtaçtır. Onu biraz yalnız bıraksam, hemen kırıtarak yanıma gelir. Muzipçe başka bir neden varmış gibi davranır. Beline sarılmaya göreyim ama sırtımı yere vurup dudaklarıma yapışan hep o olur. Doğruyu nasıl bulacağımı böyle buldum işte, onun peşinden koşmayarak… Kaç tane arkadaşı var ki? Gelir o zaten yanıma. Eğer, olur da onu kaybedersem kendimi kaybederek, onu bir daha kendi başıma, düşünerek taşınarak bulamayacağımı bilirim. Doğru yanlış, olmak olmamak… Birisi bana "Olmamak nedir?" diye sorsa, "Ölmek ne demektir?" der gibi, vereceğim cevabı düşünmem gerekmez. "Müziksizliktir" derim. Her şeyin yokluğu önemsiz gelir bana kendi yokluğum dahil, müzik hariç.

İnsanın kötü huyu iyi huyu neyse odur. Erdem bu işin kararını bulabilmektir, çelebiliktir. Zaten bu yüzden, kadın erkek farketmez, ahmak bu kadar çoktur. Doğru yerde olmaya çalışanlar, doğru yerde olduğunu düşünenler bu yüzden doğru yerde olamazlar. İyi, doğru, güzel… hep sen onları aramazken gelir. Onları aramamak da yetmez. Bunun sonu umursamazlık, ahmaklık… lumpenlik olur. Kendini onlara bırakabilecek temizlikte olman gerekir… Ruhu olmak… Gönlünde ateş olmak… Yarasız olmak… Anılı olmak… Sevdalı olmak… Amaçsız olmak… gerekir.

Amaçlıların… arayanların ortak özelliğidir, "olayı kişiselleştirmeyelim" derler hep. Yaralıların… anısızların / ansızların en çok sevdikleri laftır. Oysa ben hep olayları kişiselleştirmeyi severim. "Ya, söylesene bana, olayla senin aranda ne fark var?" derim. Bunun böylesine utanmazca açık açık söylenebilmesini çok yadırgarlar. Dünyaları bunun söylenememesi üzerine kurulmuştur. Hoş, bunu söyleyince varmak istediğim bir yer de yok aslında veya varmak istediğim bir yer vardı çok eskiden de oraya varılamayacağını görüp çoktan pes ettim. Homo Sapiens… bir başka başarısız mutasyon sadece.

"Ahmet ölmüş".

"Mekânı cennet olsun".

Çaktırmadan onları dinleyen adam, "Ya, cennet çok sıkıcı bir yer. Belki başka bir yere gitmek ister."

Diğeri mevzudan çok emin, "Hepimiz cennete gidelim abi".

"Ben gitmek istemem. Bütün eğlenceli insanlar cehennemde. Ne var ki cennette?"

"Abi, cennete gitmeyeceksek niye yaşıyoruz?"

"Valla ben öyle yaşıyorum işte. Sen neden yaşıyorsun?"

Şaşkın bir ifadeyse bu tanımadığı adama bakıyor Ahmet'in arkadaşı.

"Atla şu pencereden, hemen gidersin".

"Cennete öyle gidilmiyor abi".

"Ben seni atayım. Şehit olursun. Kesin gidersin."

Romantik bir Sokrates gibi birisinin önüne o ana kadar ifşa edebildiğim varsayımları açsam elimdeki kartları açar gibi bir Poker oyununda, "En değerli erdem elini açık etmektir. O da aynısı yapar, belki beraber buluruz bazı şeyleri" derdim. Oysa, gördüm ki insanlar ellerindeki kartları açmaktansa yaralarını açarlar, karşılarındakileri yaralarlar. Farklı silahlar tek başlarına değil, yaralarla gelirler. Çeşit çeşit silah, çünkü çekilmiş acı çeşit çeşit. Ne tuhaf, keyifse altı üstü üç çeşittir, bilemedin beş çeşit. Acı insan göremez olmuş, "Yıkıl!" demeyi bırakalı bin bir çeşit olmuş, her yerde hayat bulmuş, hayatın ta kendisi olmuş. Öyle ki acısız geçen zaman gerçek değil, hayat gibi gelmiyor, boşa harcanan zaman artık.

Benim civarımdakiler nerd'ler olduklarından silahlarıyla aralarına mesafe koymak isterler, yürekleri yoktur daha fazlasına. Mesafesizlerde kahraman olmaya yetmese de hikâyenin kötü karakteri olmaya yetecek cesaret vardır. Korkaklarsa bir an önce gözlerini açamadıkları gerçekleri kelimelere dökerek mazi kılmak, tehlikeyi atlatmak isterler. Ne komik! Aynı şeyleri tekrar tekrar yaşamak rahatsız etmez böylelerini. Aslında bir şey yapmıyor olmadıklarını düşünmelerine neden olamaz. Aksine, onlar hariç herkesin bir şey yapmıyor olduğunu düşünürler. Her dakikasını ne kadar akıllı olduklarını göstermek için harcayanlar bir an durup düşünmez, "Ya, aklından hep geçen şeyin aklından hep geçme nedeni onun yokluğu, varlığı değil!" Kastırırsan girer, kastırmazsan çıkar o musibet. Direnme. Bırak kendini ona.

Söylendiği kadar kolay değil tabii. Herkes beklenmeyen iyiliğin / kötülüğün karşısında aslına rücu eder. Karanlıkta bir şey gören hep sinmişse siner, hep yürümüşse yürür. O anda ne takmış takıştırmış olursa olsun, kaderi değişmez. Çünkü bu, insanın düştüğü anın bir tekrarıdır. Her ne kadar geriye dönüş / baştan başlamak mümkün gözükse de bunun için ömürler bile harcansa… nahoş gerçek, düşenin bir daha asla geri dönemeyeceğidir. Düşenler değil, her şeyini kaybedenler, hiçbir şeyi kalmayanlar… hiçbir şeyi aslında istememiş olanlar… Cehenneme gidenler… oralardan geri dönebilirler. Bir şey aramayan, istemeyenler için Cennet Cehennem Cehennem Cennet olmaz. Onlar diğerleri içindir.

Diğerleri kafayı sonuçlarla bozmuştur. Hep sonucu tahmin etmeye çalışır hepsi. Ona göre karar verecektir, vaziyete köpek gibi koşulmayı karar sanır çünkü. Bir bilsen, görür bazıları o seni korkutan sonu da bile bile hatta sırf o yüzden seçer o yolu... Her şeyi kazanır kaybeder zannederken sen onu. Nasıl birimiz ötekini bilir, tanır? İmkansızdır.

Hayatı çözerken kendisini bozanlar… düşünürler, matematikçiler, fizikçiler, işin sosyolojik tarafını görenler, işin ekonomik tarafını görenler, işin hep bir tarafını görenler… hep onlarla aynı istikamete bakmanızı isterler. Sen nasıl muhtaçsan onlara onlar da öyle muhtaç sana. İkiniz olurken bir, bir diğeri bir şey uydurur, bir biri. İnanmak toplulukla. Nasıl, hep acı hatıralarla dolu toprağını yanında taşır vampirler… Nasıl, katliamlar bile koymaz onlara da sarımsak görmesinler hemen yüzleri buruşur, ayna görseler ayna çatlar… işte, aynen öyle. Bir yerden sonra bütün işi gücü bırakıp bunu iş yaptım kendime, onlarla uğraşmayı. İşaret ettiklerine kanmam. Efsunluydum. İşaret edenlere dikerim gözlerimi.

Her sabah çoğu kez küfrederek, nadiren sevinerek gittiğim yerler artık sadece bu iş için finansmanım. İfadesiz Poker yüzüyle onlara hayvanat bahçesindeki maymunlara bakar gibi bakmak… not almak… onlara ne yapacağımı bulmak… Bakmasaydım onlara öyle, kim bilir, belki onlara benzerdim ben de. İçim temizmiş demek ki. Verilmiş sadakam varmış.

Şifreli sözler, donuk gözler, terleyen avuçlar, bir o yana bir bu yana oynayan kulaklar… yalan söylemez. Otobüse binmesi süratle inmesine dönüşecek kısa boylu, hafif göbekli, memur kılıklı, kel kafalı, pembe yanaklı adam şoföre tarifi veriyordu, "Akça… pakça… kapalı". Sırf bu üç kelimeyi herkesin duyacağı bir şekilde söylediği için siki kalkmış gibiydi. Kulak memelerinin, ağaç kovuklarının, birbirinin kıçını koklayan köpeklerin aklına asla getirmemesi gereken şeyleri her seferinde aklına getiren... Hani, doktor sapığın birisine Rorschach testi yaparken çeşitli resimler göstermiş ya, kurbağaya benzeyen bir karalama, kelebeğe benzeyen bir karalama, ayıya benzeyen bir karalama, deveye benzeyen bir karalama… Sapık her seferinde amcık görmüş ya. Doktor, sormuş, "Ya, aklından başka bir şey geçmez mi senin" diye. O da cevap vermiş, "O ahlaksız resimleri gösteren ben miyim?" O hesap. A natural born pervert… in our midst.

Mumlu gecelerde büyüdüm ben, karanlıkta. Karanlıkta görecek bir şey yoktur ama yalnızca karanlıkta gerçekten bir yerde olursun. Çirkinlikleri örter. Güzellikleri parlatır. Bazılarını özgürleştirir. Bazılarını köleleştirir. Böyle bir sınavdır işte karanlık. İnsanların şiddetli arzularla kıvrananlar ve içinden rüzgâr esenler olarak ikiye ayrıldıklarını böyle, karanlıkta gördüm. Bir şey olmak isteyenlerle herhangi bir şey olabileceklerin… evini arayanlarla evde olanların arasında öylece durduğunu dünyanın, müşfik bir ana gibi fark gözetmeksizin.

Büyüyünce akıllanacak mıydım? Hedefli olacak mıydım? Arzulayacak mıydım ben de müdürlüğü, yaz evini kış evini, Mercedes'i BMW'yi… Kezban'ı? Kariyer yapacak mıydım? Akademik olacak mıydım? "Bence" diyebilecek miydim? Elime bir çubuk alıp birilerini aydınlatacak mıydım? Önemli olduğum için keçi sakalım, renkli büyük taşlı yüzüklerim, örgülü hırkalarım, içinden mendiller sarkan ceketlerim, altı bombeli üstü fiyonklu direktör ayakkabılarım… olacak mıydı?

"Hayır" olmalı ki cevap büyüyünce ne olacağını bulmak için lise sonda herkesin önüne heyecanla koyduğu sayfalar içimde hiçbir kıpırdanmaya neden olmamıştı. Ne birinci sayfasında ne de ikincisinde… Oysa sırf o kıpırdanma yaşansın diye üretilmiş nesildik. Birinci sayfaya baktım, ikinci sayfaya, sonuncu sayfaya… sanki o sayfalardan birinde dursam, o sayfalardan birindeki bitmez tükenmez satırlardan birisi gözümü çelse kendimi zindanda bulacaktım. Oradan bir daha

çıkamayacaktım. Hani kendisini büyük kumarbaz sananlar vardır ya, bir şeye bakarken hesap üstüne hesap yaparlar, büyük oynadıklarını düşünürler, dünyaları küçüldükçe / dünya küçülttüklerinde bir şeyler kazanmış gibi gerinirler… En büyük kumarı kendi hayatıyla oynar oysa insan. Onu değersiz bir şeymişçesine "Rastgele" diyerek bir zar gibi atabilmekse yürek ister, yürek.

Sonraları çok önemliymiş gibi gelen soruların o en aptalı, "Neden?", çocukken akla gelmez pek. "Nereden" daha mühim bir sorudur çocukken. İnsan varlığın bir yeri olduğunu, dolayısıyla oradan ayrılabileceğini, orayı kaybedebileceğini düşünmeden bilir sanki doğduğunda kulağına fısıldanmışçasına. Eskiler derler ya, "İnsan bilerek doğar zaten mühim şeyleri ve eğer onları unutmamayı becerirse, sonradan öğrendikleri o kadar mühim değildir. Olmasalar da olur."

Ne diyordum? İşte, her akşam kesilirdi elektrik. Akşam dediğime bakmayın, saat beşi altıyı geçmezdi. Nereden biliyorum? Çünkü pederin eczanesi kapanmadan karanlığa bürünürdü ortalık. Yediden önce, oradan biliyorum. İşin en ilginç tarafı, boktan bir şey bile olsa, bir şey düzenli, hep aynı zamanda yapılmaya başlanırsa insanın hayatında bir şeyleri değiştirir. Beklenmedik bir biçimde ona renk katar. Hayatına anlam verir.

Hep "Her gün aynı saatte sifonu çeksen dünya değişir" derdi üstat bu yüzden (Tarkovsky). İlginçtir, bizim bunu keşfetmemiz gerekmemişti. Biz zaten böyle bir zamanda, Türk zamanında yaşıyorduk ta ki onu beklenmedik bir şekilde çağdaş falan olduk diye unutuncaya kadar. Böyle bir şeyi kaybetmeye gör, elinde avucunda ne varsa ondan ibaret olursun. Kökünü kaybetmişsindir çünkü. Dün, bugün, yarın… bir olmazsa dımdızlak kalırsın, neysen o olursun ilelebet. İyiysen iyi olur, kötüysen kötü ama ne olursan ol tek başına… hiçbir şeymiş gibi yaşarsın.

Bir seferinde dışarıdaki buzla kaplanmış uzun yokuşta yarış yapan veletler dikkatimi çekmişti. Tekrar tekrar yapılıyordu yarış. Her seferinde kazanan kişi aynıydı. Balon gibi şişirilmiş pembe bir gocuktan ibaret küçük bir kız bu süper kahraman kıyafetinin hakkını vererek zafere doymuyordu. Öyle de bir yerdi ki orası, kayarken milisaniyelere hâkim değilse insan kolayca en aşağıya, yola kadar kayıp trafik lambalarını içselleştirmemiş şoförleri olan ilçedeki arabalardan birinin altına girebilir, gezegeni terkedebilirdi. Umurunda bile değildi bu. Soğuktan yüzü de pembeleşmiş, kahraman olmak için doğmuştu sanki. Korkmak, ona ters. "İleri!" diye bağırarak bir daha bir daha… ta ki o işten kendisi vazgeçinceye kadar.

Kendisi vazgeçinceye kadar… Herhalde sihirli kelime bu? Eğer üst katta birisi yoksa her şey mubahtır dercesine. Ait olmadığımız, dokuzdan beşe kadar bize hiçbir şey ifade etmeyenlerin, bizim onlara hiçbir şey ifade etmediğimiz kişilerin yanında mecburiyetten zaman geçirmemizi sağlamak için düşünülmüş bir zindan ancak kapıları kırılarak, parmaklıkları sökülerek yıkılabilir. Pek azımızın yüreği buna elverir ancak, ömrümüz orada geçmiştir çünkü. Sıcak bir yemek, rahat bir yatak, birkaç rutin eylem, ıslak öpücük… Bu kadarcık fiyatımız. Sabah akşam erdemden, cesaretten, akıldan bahsetsek de karanlığı görünce korkar ve gerisin geriye doğru kaçarız. Bak şu işe… Bunun için vardır ezan da herhalde? Bizle başlamadığını, bizimle bitmeyeceğini bilmek… ama korkmamak, ayağa kalkmak için. Yerlere kapaklanıp küçülmek için değil. Birilerine tekme tokat dalmak için değil. Bir şeyler istemek için değil. İstememek için. Almak değil vermek için. Her adımımızla tarih yazmak için. Hikâye bizim değil. Kahraman da biz değiliz. Birkaç kahkaha ve göz yaşı, bundan ibaretiz.

Kont

Kısa, başına buyruk bir şekilde salınarak biten, onu gölgelemeye bayılan ağaçlar ve ışıkları asla yanmayan ahşap iki katlı evlerle çevrelenmiş, beni ne zaman görseler başımın üstünde selam turları atan yarasaların sokağından geçerek giderdim eve. Eğer şanslıysam önümden boynunu kısa bir süreliğine benden tarafa çevirerek o saatte hâlâ oralarda ne aradığımı merak eden bir Natrix Natrix geçerdi. Şimdilerde asla hissedilmeyen, üzerinden geçtiğimiz bir ölü değil, evde olmak hissini doya doya yaşatan bir yerdi. Adımlarım sanki onu gıdıklar, o da bu iyiliğimi karşılıksız bırakmaz, burnuma ıhlamur kokuları üfler, kıkırdardı. Başımı azıcık yukarıya doğru kaldırdığımda aysız yıldızsız gece görmezdim. Nereden bilecektim, hayat budur ama onu bir daha bulamamacasına kaybetmek de bir o kadar kolaydır.

Oranın bir parçası olman gerekmediğini anladığın an özgür olursun. Oranın olmakla oranın bir parçası olmak ne kadar başkadır. Tabii, bir de bir yerlere özlem duymama, bir şeyler aramama sınavını geçmen gerekir. Yani, her yere düşüp yeşeren tohumla hiçbir yere düşmeyen yeşermeyen tohum ilk bakışta aynı şeymiş gibi gelir insana ama çok başka şeylerdir. Çelebilik budur, bunlar arasındaki farkı görebilmek, o farkı gerektiğinde ortaya koyabilmek, onu ortaya koyarken başına gelebilecek kötü şeyleri daha işin başında kabul etmek. Fark belirgindir aslında ama insan bu, işine gelmeyince onu görmeyi reddedebilir, zamanında canı acımıştır ya da coşkun duyguludur o anda veya kronik olarak başka bir yerlere meyletmiş ölümüne hedeflidir. Avare olmayana gelmez o bilgi, kendinde erdem görenlere gelmez. Kaybedenlerin hepsi bilir bunu ama ne yaparlarsa yapsınlar olmaz, o hikmeti bir türlü kaybetmeyenlere veremezler.

Bazıları der ki gerçek değil gerçekler vardır. Gerçek işin durumuna göre değişebilir. İşin durumu demelerine aldanmayın. Onlar için sadece kendi durumları, şartları, kuyruk acıları vardır. Onlara dünya bundan ibaret gelir. Kim bilir, kediler belki de bu yüzden kıçlarını yakalayabilmek için daireler çizerek koşar. Kezban bir kere vermemiştir ya bütün bir ömür geçer her Kezban'ı buna razı etmeye yeminli. Duruma göre değişebilenleri olmakla birlikte duruma göre değişmeyen gerçekler de vardır ki onlara topyekûn hakikat diyebiliriz. Önemli olan tek gerçek de budur zaten. Yoksa diğer gerçeklere uyarak köpek olur ancak insan. Değişmemek onu var etmişken değişmeye başlarsa hakikat, ne kazanırsak kazanalım bu yolla kendimizi kaybederiz. Hayır, onun göklerden geldiğine inananlardan değilim ama varlığını anlayanlardanım. Bilenlerdenim. Ona göre yaşayanlardanım.

Sözümüzü ilerletebilmek için ne yapmamız gerektiğinin belirsizleştiği durumlarda bize yol gösterecek bir pusula icat edelim. Onu her zaman görebileceğimiz bir yere göz yaşlarımızla, terimizle, kanımızla yazalım.

> **Kim başkalarını kendi gerçeklik anlayışının sınırları içinde yaşamaya zorluyorsa, o kötüdür.**
>
> **Kim başkalarını düşünerek yaşıyorsa, o iyidir.**

Bu kadar basittir. Bunun ötesinde hiçbir büyük fikre ihtiyacınız yoktur.

Her çocuğun birinci vazifesi, büyüyüp tuğla gibi kitapları devirdikten sonra bile yapıp yapamayacağı kuşkulu şeyleri aklına her estiğinde "küt" diye yapmaktır. Bunu yapabilmesini borçlu olduğu şey, nereden geldiğini bilmemesine rağmen kendisini evde hissetmesidir. Birkaç ayaktan oluşan bu eğlence "varsayım ifşası", "şahsi varsayımların uygulanması" ve "dünya büyütmek" olarak özetlenebilir. Bir çocuk tabii bu aşamaları bir süreci takip eder gibi takip etmez. Zaten böyle bir şey yapmaya ihtiyacı yoktur. Çünkü bu aşamalar örselenmemiş dimağlarca birbirinden kopuk olarak var edilemezler. Örselenmiş dimağların da bunları biliyor olmalarının kendilerine pek bir faydası yoktur.

İlk aşama bulmaca merakıyla birlikte gelir. Bulmaca derken bir çocuktan bulmaca çözmeyi sevmesini beklemeyin, o daha küçücük dünyalara sığamaz. Ben de nefret ederdim. Hâlâ da ederim. Hani bazı takıntılı herifler vardır ya, üstlerine

vazife olmayan şeyleri kendilerince düzeltmezlerse bunun yaratacağı duygusal çalkantıdan çişlerini tutamaz hale gelir altlarına kaçırırlar, hani onlara hep bir yerlerden esiyormuş gibi gelir ya, onlardan bahsetmiyorum. Onların ilelebet unutulmaları gerekir. O esen hayatın rüzgarıdır be gafil! Burada bahsettiğim, bir çocuğun kıçı başı belli olmayan bir laf duyduğunda onu düzeltmesidir, büyüyüp de onu kaybedenlere hakikati göstermesidir. Bunu da öyle bir doğruluk payıyla masumiyetine halel gelmeyecek bir şekilde yapar ki çoğu kez düşünmüşümdür, çocuk sahibi olmanın nedeni feyz vermek değil, almaktır. Çocuğumuz olmazsa kendi başımıza doğru yolu bir daha asla bulamayacağızdır.

Wir sind durch Not und Freude

Gegangen Hand in Hand;

Vom Wandern ruhen wir beide

Nun überm stillen Land.

The Deep End

Şehrin tabiatı neyse oradaki insanların tabiatı da o olur. Bir tek çocuklar kurtulabilir bu büyüden. Gri gökyüzünde kendileri başka bir grilikle farkedilen bulutlar beni hep daha ileriye doğru bakmaya zorlardı, uzaktaki yeşil mavi lacivert dalgalı denize. Denize baktığımda içimden oraya gitmek geçmezdi. Öte yandan kayalıklardan sekerek meydan okurken yer çekimine, yüzüme vuran tuzlu damlalar, durmaksızın bir o yandan bir bu yandan esen sert rüzgâr özlenecek şeydi. Yine de büyülenmiş gibi ona bakmak daha iyi gelirdi. Bir şeyle olmak yerine onun olmak gibi yani, öylesi daha iyi olurdu.

Böyle korkusuzca sever bazısı diğerini. Kendisini esirgemek aklına gelmez. İşin nereye varacağını umursamaz. Ne olursa olsun, sonuçta içinden sadece şükretmek gelir. Başkasının gocunacağı şeylere sevinir, ağlayacağı şeylere güler. Çünkü bilir, diğer şeyler, hepsi, hepsi… önemsiz şeylerdir. Kafa yorulmaması gereken şeylerdir.

Dışarısıyla içerisinin bir farkı olması gerektiğine inandırılırız. "Bir annenin, bir babanın çocuklarına öğretebileceği en önemli şey işte budur" deriz. O zaman üç parçalı olur ama insanın varlığı, dünya, duvar ve içeride sinmiş birisi. Hani, hep geçiştirilen bir şekilde "Ruhun üç parçası birbirleriyle uyumluysa, insan adil olur" der ya Sokrates Devlet'te, anlamadan diğer sayfaya geçeriz... Kitaplar sayfa çevirerek okunur zannederiz, o hesap.

Bahsedilen uyumun ne olduğunu bilmeyiz ama onu var eden duruma alıştığımızda değişmez bir parçamız olur. Hayır. Biz onun değişmez bir parçası oluruz. Onsuz olamayız. Bizsiz olamaz. Biz olmazsak o olamaz. Ama biz o olmasa da olabiliriz aslında. Tabii, bir gün uyanabilirsek...

Kendimiz uyanamayız. Önce uyanabilecek bir halde olmamız gerekir. Bir başkası tarafından uyandırılmamız gerekir. Öyle bir niyeti yokken durup dururken farkında bile olmadan birisinin bizi uyandırması gerekir. Böyle, hayatının keskin bir anında uykuya dalıp, sadece şanslı olduğu, sadakası verilmiş olduğu, içi temiz olduğu için bir kez daha uyanma şansı bahşedilen… uyanan birisi bir daha asla uyuyamaz. Aklından bir daha asla o uyanma anından başka bir şey geçmez. Hep dolaşır ortalıkta ibretlik gibi. Hep göze batar. Hep can sıkar. Tanıdıklarından dostu kalmaz. Gönlü zengin olur ama dostsuz da kalmaz. Yürür. Yaşar. Yürür.

Üç Ölüm

Hayatımda elimi üç kez kana buladım. İkisi bilerek isteyerek, diğeri kazara. Nedense kazara olan daha çok koyar bana. İkinci cinayetimde bir deney yapmanın soğukluğuyla üzerine tuz dökülmüş salyangozun başına nelerin gelmekte olduğunu anlamam dakikalar almıştı. Sonradan ne kadar su birikintisi yardıma koştuysa da sonuç değişmemişti. Bu deneyim beni bir nerd olmaktan ilelebet kurtarmış, gönlümü yaralasa da bahtımı açmıştı. Demek ki ölüme şahit olmakta bir hikmet vardı.

Neden insanlar ölünce vaziyetimi bu kadar mütalaa etmem bilmem. Aklımda o da eğer imamın sesi güzelse, okunan saladan başka bir şey kalmaz. Bitmek bilmeyen maceralarımın ortasında, Anadolu ayağında, Ankara'daydım. Beklenmedik bir telefon geldi, peder üst kata havale edilmişti. Son yıllarda yaptığı gibi sıradan şeylerin sanki orada ne aradığını anlamak istercesine düzinelerce fotoğraflarını çekmiş ve onları bastırmak için fotoğrafçısına gitmişti. Ne arıyordu ki… ama oraya da varamamıştı. Yolda karnı acıkmış, bir lokantaya girmiş, girişte yanlarından geçerken her zamanki gibi iştahla acı bademlere bakmıştı. İşte, her şey orada bitmişti.

Türklere, daha doğrusu Osmanlı zamanındakilere "Doğunun İngilizleri" denmiştir. Çünkü Orta Asya'daki cengâver atalarımızın aksine işi akıl oyunlarıyla bitirmeyi öğrenmişlerdir. Yüzleri Poker yüzü olmuştur. Can yakan kararları kolayca almışlardır. Askerdeyken gittiğim cenazede (cenaze görevinde) törenin sadeliği soğukluğu beni çarpmıştı. Ne "küller küllere tozlar tozlara" diyen vardı ne de "Ben onu şöyle tanırdım böyle tanırdım" diye hitabet yarışları yapanlar. Sert bir rüzgâr, bir daha, bir daha ve imam soruyor, "Merhumu nasıl bilirdiniz?"

Çarşıya gezmeye değil cenazeye gittiğimi ağzıma kadayıfın hem gevrek hem de yumuşak, hem tatlı hem de ekşi, o en keyifli tarafını atarken hatırlamış, koşarak komutanı olduğum ere eşlik etmiş, ona araçta beklemesini emretmiştim. Eğer ciddi cevaplanacak bir soru diye bir şey varsa, o da buydu ama "Hiçbir fikrim yok" diye düşünmüştüm. Herhalde emekli paşanın birisiydi. O zaman burası daha kalabalık olurdu, darbe yapanlardan olamazdı. Cenazesine onu tanımayan askerlerin gönderildiği herhangi bir paşa. Artık, bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi orası meçhul. Sizin de içiniz ürpermedi mi? Ne kadar soğuk değil mi?

Merak etmeyin ama, Çerkes usulü bundan da soğuktur. Duygusuz yüzlerle birkaç söz ve bitmiştir tören oracıkta. Eh, neysen osun, hele onun içinde kaybolmuşsan. Bu yüzden severdi İsmail Dayım Kürtleri. Bu yüzden sevmezdi İsmail Dayım Lazları. Önü alabildiğince açık, yeri göğü içine sığdıran dev balkondan aşağılara doğru bakar ve gördüklerinden hiç hoşlanmazdı.

Aşağıdaki yolun öbür tarafında Lazların apartmanları vardı. Onların dışında benim bildiğim tek Lazlar ince iş tamircileriydi. Saat mi istersin dikiş makinesi mi, normal insanları çıldırtacak her türlü işi iyi, sabırla yaparlardı. Horon tepişlerini hatırlayınca bir türlü anlam veremezdim bu sabra. "Belki de" derdim "horon, işlerini yaparken çektiklerinin intikamıdır. Kim bilir?"

İşte, bu ailelerden birisinin bir oğlu vardı. Benden en az on yaş büyük. Çetin ağabeyle yaşıttı muhtemelen. Nedense Laza benzeyen en ufak bir tarafı yoktu. Dökülmek için yaratılmış saçların aksine gür, havalı saçları, kaytan bıyığıyla mahalledeki genç kızların seks sembolüydü. Nefret ederdi ama diğer erkekler ondan, "Süs köpeği" derlerdi. Güzelliğin bedelini orada görmüştüm ilk defa. Kadersizdi, kahinlere peşkeş çekilen Spartalı dilberler gibi o da bu dünyaya çile çekmeye gelmişti.

Sanki bunlar yetmiyormuş gibi bir gün "Şak" diye ölmesin mi kalpten! Herhalde böyle gitti benden de her şeyde bir anlam görmek, "Allah büyüktür" demek. İsmail Dayım mı, onun kafası o gün bile bozuktu. Kızgın gözleri aynı yere dikili, ne yaparsa yapsın anlayamıyormuş gibi söyleniyordu, "Her şeyleri sokakta. Bu ne terbiyesizlik."

Sokakta olan ailenin üzüntüsüydü. Belli ki evde helva yemek, konuk ağırlamak içlerini karartmıştı. Havaya yaymak istemişlerdi hüzünlerini, ondan kurtulmak. Bir Çerkes'in belki bir kaşının oynayacağı trajedide çok fazla göz yaşı döküyorlardı.

Ne diyordum? Bizim pederi öyle bulmuşlar işte, lokantanın birinde. Ambulans çağırmışlar ama nafile. İstanbul'a iner inmez eski dostlarla kimlik tespitine gittik çaresiz. Yapacak bir şey yok, büyük oğula düşer tabii böyle görevler. İlginç bir morgdu orası da. Mağara gibi, eski bir Caspar David Friedrich resmi gibiydi. Soğuktu ama soğuk değildi. Diğerlerinin aksine, belki de sadece kontenjandan dolayı, peder bebekler gibi sarılıp sarmalanmış yere yatırılmıştı. Eğilip yüzünü açtım. Sanki artık mutluydu.

Üst kattaki "Aklın ermeden başına ne gelirse aynen öyle ol, öyle kal, çok iyi olur, inan" demeyi seçmiş. Oysa insan şöyle beş dakika baksa dünyaya içinden "Çok yanlış, dostum. Çok yanlış." demek geliyor. İçinden gelmek ne demek, bağırmak istiyor insan, haykırmak istiyor.

İşte, peder de birkaç kardeşten birisi olunca, geri zekâlı olmayınca dikkat çekmiş ve ona karşı çeşitli önlemler alınmış. Belki de bu yüzden sülalenin öteki ucundaki Çerkeslerden bir elektrik almış. Türklüğünden uzaklaşmış. Öyle ki Çerkeslerin ne yaptıkları, nasıl yaşadıkları bile onu kesmemiş. Yürüyüşlerinden bile bir nem almış. Küfrü basmış, evlatlarının genetik yapısıyla oynamak istemiş ve bir Çerkes dilberine (annem olur) varmış. İyiii... ama pek çok mesele de işte o zaman başlamış.

Birisi birilerine öykünen birisi. Birisi hiç kimseye öykünmeyen. Birisi bir şeyleri planlayan sonra yapan birisi. Birisinin plana falan ihtiyacı yok. O yapmış zaten her şeyi. Uzayda iki zıt nokta... nasıl bulunacak denge burada? Eh, bulamadılar tabii. Belki de denge olarak ben geldim dünyaya. Yüzde elli Türk yüzde elli Çerkes, farklı bir canlı türü bu.